

ČESKÁ SPRÁVA
SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

PŘÍRUČKA BUDOUCÍHO DŮCHODCE

Důležité informace o starobním důchodu

Publikace *Příručka budoucího důchodce*, kterou právě držíte v ruce, obsahuje souhrn nejdůležitějších obecných informací týkajících se nároku na starobní a předčasný starobní důchod, jejich výpočtu a výplaty.

Konkrétní číselné údaje platné pro aktuální rok a příklady výpočtů důchodů jsou uvedeny v *Příloze* k této příručce, která je vložena v publikaci.

OBSAH

I. Starobní důchod

1. Důchodový věk – v kolika letech je možné odejít do důchodu 4
2. Doba pojištění nutná pro vznik nároku na důchod 6
3. Nedostatečná doba pojištění a nárok na důchod 7
4. Možnost průběžného sledování doby pojištění evidované ČSSZ 8
5. Náhradní doba pojištění – její význam pro důchod 9
6. Druhy náhradních dob pojištění 10
7. Zápočet náhradní doby pojištění 13
8. Vyloučené doby – jejich význam pro důchod 14
9. Podmínky pro přiznání předčasného starobního důchodu 15
10. Možné následky neplacení pojistného na důchodové pojištění 16
11. Dobrovolné důchodové pojištění 16
12. Odchod do důchodu není povinnost, ale právo 17
13. Možnost přivýdělku k řádnému starobnímu důchodu 17
14. Možnost přivýdělku k předčasnému starobnímu důchodu před dosažením důchodového věku 18
15. Změna invalidního důchodu v řádný starobní po dosažení věku 65 let 19

II. Podání žádosti o starobní důchod

16. Termín podání žádosti o starobní důchod 20
17. Žádost o důchod se sepisuje na OSSZ 20
18. Doklady potřebné k žádosti o starobní důchod 20
19. Co dělat, když chybí doklady o pojištění 22
20. Jak doložit chybějící údaje o vojenské službě 23
21. Jak doložit chybějící údaje o studiu 23
22. Čestné prohlášení svědků – mimořádný způsob prokázání chybějící doby pojištění 24
23. Možnost podání žádosti o důchod tzv. zmocněnou osobou 24

24. Postup při uplatňování nároku na důchod za práci v zahraničí	25
25. Doby pojištění získané před 1. 1. 1993 na Slovensku	26

III. Výše starobního důchodu

26. Výpočet důchodu	27
27. Rozhodné období	28
28. Předčasný starobní důchod – jeho výpočet a pravidla krácení	28
29. Rozhodnutí o přiznání důchodu	29
30. Nesouhlas s rozhodnutím ČSSZ	30
31. Valorizace důchodů	31
32. Změna výše důchodu jen pro 100leté	31

IV. Výplata starobního důchodu

33. Kdo, kdy a jak starobní důchod vyplácí	32
34. Zasílání důchodu na účet	33
35. Možnost zasílání důchodu na účet manžela/manželky	33
36. Možnost sloučení splatnosti důchodů u manželů	33
37. Možnost zasílání důchodu na účet příbuzného nebo jiné osoby	34
38. Možnost změny způsobu výplaty důchodu	35
39. Změna banky, resp. čísla účtu pro zasílání důchodu	35
40. Hotovostní výplata důchodu během hospitalizace	36
41. Zdanění starobního důchodu	36
42. Možnost vyplácení několika důchodů současně	37
43. Možnost zasílání českého starobního důchodu do zahraničí	37
44. Hlášení změny adresy	38
45. Exekuční srážky z důchodu	38
46. Rozdíl mezi předčasným důchodem a předdůchodem	39

V. „Desatero“ důchodce aneb Co byste měli vědět, stanete-li se brzo důchodcem	40
--	-----------

I. STAROBNÍ DŮCHOD

Starobní důchod je jedním z pěti druhů důchodů českého důchodového systému. Kromě něj existuje ještě důchod *invalidní, sirotčí, vdovský a vdovecký*.

„**Důchodem**“ obecně lidé většinou myslí řádný starobní důchod, na který vzniká nárok dosažením zákonem **stanoveného** důchodového **věku** a získáním **potřebné doby pojištění**.

1. Důchodový věk – v kolika letech je možné odejít do důchodu

Důchodový věk stanovuje v současnosti platný zákon o důchodovém pojištění takto:

Rok narození	Důchodový věk činí (roků + kalendářních měsíců) u					
	mužů	žen s počtem vychovaných dětí				
		0	1	2	3–4	5 a více
1936	60+2	57	56	55	54	53
1937	60+4	57	56	55	54	53
1938	60+6	57	56	55	54	53
1939	60+8	57+4	56	55	54	53
1940	60+10	57+8	56+4	55	54	53
1941	61	58	56+8	55+4	54	53
1942	61+2	58+4	57	55+8	54+4	53
1943	61+4	58+8	57+4	56	54+8	53+4
1944	61+6	59	57+8	56+4	55	53+8
1945	61+8	59+4	58	56+8	55+4	54
1946	61+10	59+8	58+4	57	55+8	54+4
1947	62	60	58+8	57+4	56	54+8
1948	62+2	60+4	59	57+8	56+4	55
1949	62+4	60+8	59+4	58	56+8	55+4
1950	62+6	61	59+8	58+4	57	55+8
1951	62+8	61+4	60	58+8	57+4	56
1952	62+10	61+8	60+4	59	57+8	56+4

Rok narození	Důchodový věk činí (roků + kalendářních měsíců) u					
	mužů	žen s počtem vychovaných dětí				
		0	1	2	3–4	5 a více
1953	63	62	60+8	59+4	58	56+8
1954	63+2	62+4	61	59+8	58+4	57
1955	63+4	62+8	61+4	60	58+8	57+4
1956	63+6	63+2	61+8	60+4	59	57+8
1957	63+8	63+8	62+2	60+8	59+4	58
1958	63+10	63+10	62+8	61+2	59+8	58+4
1959	64	64	63+2	61+8	60+2	58+8
1960	64+2	64+2	63+8	62+2	60+8	59+2
1961	64+4	64+4	64+2	62+8	61+2	59+8
1962	64+6	64+6	64+6	63+2	61+8	60+2
1963	64+8	64+8	64+8	63+8	62+2	60+8
1964	64+10	64+10	64+10	64+2	62+8	61+2
1965	65	65	65	64+8	63+2	61+8
1966	65+2	65+2	65+2	65+2	63+8	62+2
1967	65+4	65+4	65+4	65+4	64+2	62+8
1968	65+6	65+6	65+6	65+6	64+8	63+2
1969	65+8	65+8	65+8	65+8	65+2	63+8
1970	65+10	65+10	65+10	65+10	65+8	64+2
1971	66	66	66	66	66	64+8
1972	66+2	66+2	66+2	66+2	66+2	65+2
1973	66+4	66+4	66+4	66+4	66+4	65+8
1974	66+6	66+6	66+6	66+6	66+6	66+2
1975	66+8	66+8	66+8	66+8	66+8	66+8
1976	66+10	66+10	66+10	66+10	66+10	66+10
1977	67	67	67	67	67	67

U lidí narozených **po roce 1977** se podle současné právní úpravy důchodový věk stanoví tak, že se k věku 67 let přičte takový počet kalendářních měsíců, který odpovídá dvojnásobku rozdílu mezi rokem narození pojištěnce a rokem 1977.

Důchodový věk osoby (ženy i muže) narozené v roce 1983 je 68 let. Výpočet: $67 + 2 \times (1983 - 1977) = 67 + (2 \times 6)$, tj. 67 let a 12 měsíců, tj. 68 let.

2. Doba pojištění nutná pro vznik nároku na důchod

Chcete-li zjistit, kolik činí potřebná doba pojištění ve vašem případě, je **rozhodující** výhradně **rok**, v němž dosáhnete důchodového věku. To platí i tehdy, že by vám v roce dosažení důchodového věku chyběla potřebná doba pojištění, kterou byste získali během následujících let. **Před rokem 2010** činila doba pojištění potřebná pro odchod do starobního důchodu **25 let**. **Po roce 2010** se potřebná doba pojištění pro odchod do starobního důchodu postupně **prodlužuje**:

Dosažení důchodového věku	Potřebná doba pojištění činí
před rokem 2010	25 let
v roce 2010	26 let
v roce 2011	27 let
v roce 2012	28 let
v roce 2013	29 let
v roce 2014	30 let
v roce 2015	31 let
v roce 2016	32 let
v roce 2017	33 let
v roce 2018	34 let
po roce 2018	35 let

Pro zjištění důchodového věku a pro orientační výpočet starobního (nebo předčasného starobního) důchodu slouží tzv. „důchodová kalkulačka“, která je dostupná na webových stránkách ČSSZ – www.cssz.cz – v sekci *Důchodové pojištění*. K dispozici je také online důchodová kalkulačka na ePortálu ČSSZ – eportal.cssz.cz –, která automaticky „načte“ údaje evidované v ČSSZ na tzv. důchodovém kontě. Tato důchodová kalkulačka je na ePortálu ČSSZ přístupná pod službou „*Informativní výpočet starobního důchodu*“.

Součástí obou kalkulaček je i možnost provedení výpočtu do budoucna, a to až na dobu pěti let od aktuálního data (datum, kdy se výpočet provádí).

3. Nedostatečná doba pojištění a nárok na důchod

Pokud **nezískáte dobu pojištění** v odpovídajícím rozsahu, bez ohledu na to, zda jste muž či žena, **máte nárok** na starobní důchod i tehdy, jestliže jste získali **dobu pojištění** nejméně:

- **15 let** a dosáhli před rokem 2010 věku alespoň 65 let,
- **16 let** a dosáhli v roce 2010 věku alespoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk stanovený pro muže stejného data narození,
- **17 let** a dosáhli v roce 2011 věku alespoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk stanovený pro muže stejného data narození,
- **18 let** a dosáhli v roce 2012 věku alespoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk stanovený pro muže stejného data narození,

- **19 let** a dosáhli v roce 2013 věku alespoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk stanovený pro muže stejného data narození,
- **20 let** a dosáhli po roce 2013 věku alespoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk stanovený pro muže stejného data narození.

Nárok na starobní důchod vám vznikne také tehdy, pokud jste získali dobu pojištění nejméně:

- **30 let** a dosáhli důchodového věku po roce 2014,
- **15 let** a dosáhli věku alespoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk pro muže stejného data narození

(v obou těchto případech se jedná pouze o dobu pojištění, do které se nezahrnují náhradní doby pojištění jako např. osobní péče o dítě ve věku do 4 let, evidence u úřadu práce aj.).

Jestliže nespĺňujete žádnou z výše uvedených podmínek, máte rovněž nárok na starobní důchod, pokud jste dosáhli věku 65 let a splnili zákonné podmínky nároku na invalidní důchod, tzn. byli jste uznáni invalidními (bez ohledu na stupeň invalidity) a získali jste potřebnou dobu pojištění pro nárok na invalidní důchod, nebo jste se stali invalidními následkem pracovního úrazu.

4. Možnost průběžného sledování doby pojištění evidované ČSSZ

Každý občan může průběžně sledovat doby svého pojištění. ČSSZ na požádání vyhotovuje tzv. **informativní osobní list důchodového pojištění (IOLDP)**. Z něj zjistíte, jaké vámi získané doby pojištění má ČSSZ ve své evidenci, jaké vyměřovací základy a vyloučené doby (od roku 1986) jim odpovídají.

Žádost o IOLDP můžete zaslat písemně na adresu **ČSSZ, odbor správy údajové základny, Křížová 25, 225 08 Praha 5** s uvedením rodného čísla, jména a příjmení, rodného příjmení a adresy, na kterou má být IOLDP zaslán. Požádat o IOLDP můžete také elektronicky prostřednictvím e-podatelny (avšak pouze s elektronickým podpisem) nebo datové schránky. Adresa e-podatelny ČSSZ je **posta@cssz.cz** a ID datové schránky ČSSZ je **49kaiq3**. ČSSZ vám IOLDP zašle nejpozději do 90 dnů od doručení žádosti, zpravidla jej však obdržíte dříve.

Údaje o své době pojištění můžete také zjistit online náhledem na své „konto“ pojištění prostřednictvím ePortálu ČSSZ na adrese: **eportal.cssz.cz**. Stačí z nabídky služeb zvolit „*Přehled dob důchodového pojištění*“. Konto pojištění se průběžně aktualizuje na základě každého nově doručeného a zpracovaného dokladu. Nahlízet do svého „konta“ a mít své údaje tzv. pod kontrolou je možné kdykoliv a zdarma. Prostřednictvím ePortálu ČSSZ lze zažádat i o informativní osobní list. Údaje z konta pojištění nebo IOLDP se dosazují do kalkulačky pro zjištění informativního výpočtu důchodu (viz TIP v bodě 2).

5. Náhradní doba pojištění – její význam pro důchod

Náhradní doba pojištění je životní období, v němž člověk sice neodvádí žádné pojistné, a přesto se mu tato doba započítává do potřebné doby pojištění. Podmínkou, aby náhradní doba pojištění byla započtena, je, že byla získána na území ČR (až na výjimky) a že člověk získal v průběhu života alespoň jeden rok pojištění (resp. byl účasten důchodového pojištění z jiného důvodu, nemocenského pojištění nebo zdravotního pojištění).

Výši důchodu neovlivňují náhradní doby pojištění získané **do 18 let věku** či **po vzniku nároku na starobní důchod**.

6. Druhy náhradních dob pojištění

Za náhradní doby pojištění se považuje a do potřebné doby pojištění se započítává:

a) Doba studia

Hodnotí se doba soustavné přípravy na budoucí povolání studiem na střední, vyšší odborné škole nebo vysoké škole v ČR získaná v období **před rokem 2010**. Započítává se po dobu prvních **šesti let** tohoto studia po dosažení věku 18 let.

b) Doba evidence u úřadu práce

Období po 31. 12. 1995 se započítá do potřebné doby pojištění **vždy**, pokud člověk pobíral **podporu** v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci. Jestliže některou z těchto podpor už **nepobírá** a je **dlouhodobě v evidenci** úřadu práce, započítají se **maximálně tři roky**. Tato doba tří let se zjišťuje zpětně ode dne vzniku nároku na důchod. Doba, po kterou podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci **nenáležela před dosažením věku 55 let**, se do uvedené doby tří let započítává v rozsahu nejvýše **jednoho roku**.

Doba, po kterou se podpora v nezaměstnanosti neposkytuje z toho důvodu, že osobě vedené v evidenci uchazečů o zaměstnání přísluší **odstupné, odbytné nebo odchodné**, je od 1. 1. 2014 hodnocena jako doba poskytování podpory v nezaměstnanosti.

c) Doba vojenské služby v ozbrojených silách ČR

Započítává se základní vojenská služba, náhradní služba či vojenská cvičení. Za náhradní dobu pojištění se nepovažuje vojenská služba vojáků z povolání či vojáků v další službě.

d) Doba civilní služby

Dnes již neexistuje, ale těm, kteří ji absolvovali (do **31. 12. 2004**), se hodnotí a započítává jako náhradní doba pojištění.

e) Doba péče o dítě

Osobní péče o dítě do 4 let věku je náhradní doba pojištění, která se započítává do doby pojištění potřebné k získání důchodu jak **ženám**, tak **mužům**. Doba péče o dítě se dokládá **čestným prohlášením** při uplatnění žádosti o důchod.

Doba péče o dítě do 4 let věku získaná před 1. 7. 2007 se mužům hodnotí jen tehdy, pokud podali nejpozději do dvou let od skončení péče o dítě přihlášku k účasti na pojištění u příslušné OSSZ a návrh na zahájení řízení o zápočtu této doby.

f) Péče o osoby závislé na pomoci jiné osoby

Od 1. 1. 2007 je náhradní dobou pojištění i doba **péče o osobu**, která je závislá na pomoci jiné osoby **ve stupni II** (středně těžká závislost) nebo **stupni III** (těžká závislost) anebo **ve stupni IV** (úplná závislost), pokud s pečující osobou žije ve společné domácnosti. Podmínka společného soužití v domácnosti se nevyžaduje, jde-li o blízkou osobu. Náhradní dobou pojištění je též doba **péče o osobu mladší 10 let**, která je závislá na pomoci jiné osoby **ve stupni I** (lehká závislost). V době do 1. 1. 2007 byla náhradní dobou pojištění i doba péče o převážně nebo úplně bezmocnou osobu nebo částečně bezmocnou osobu starší 80 let, pokud spolu žily v domácnosti. Ani v tomto případě se nevyžadovalo společné soužití v domácnosti, pokud šlo o osobu blízkou. Doba veškeré péče **se prokazuje rozhodnutím** OSSZ o době a rozsahu péče. Návrh na zahájení řízení o vydání tohoto rozhodnutí lze podat nejdříve po skončení péče nebo v době jejího trvání v souvislosti s podáním žá-

dosti o přiznání důchodu, **nejpozději však do dvou let od skončení péče**. Pokud pečující osoba podává žádost o přiznání důchodu, žádá o vydání rozhodnutí i v době trvání této péče. Pokud je návrh podán opožděně, tj. po uplynutí lhůty dvou let od skončení péče, může v některých případech OSSZ zmeškání lhůty prominout.

g) Pobírání nemocenských dávek

Náhradní dobou pojištění je také doba trvání dočasné **pracovní neschopnosti** (DPN) po skončení výdělečné činnosti, která zakládala účast na nemocenském pojištění, pokud DPN vznikla v době této výdělečné činnosti, popřípadě v ochranné lhůtě. **Podmínkou** je, že si ji pojištěnec **nepřivodil úmyslně**. Dále je náhradní dobou pojištění doba **karantény** (nařízené v době této výdělečné činnosti nebo v ochranné lhůtě) a doba trvání podpůrčí doby u ošetrového a v období před porodem u peněžité pomoci v mateřství (PPM).

h) Zařazení osob se zdravotním postižením v teoretické a praktické přípravě pro zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost

Jde např. o přípravu k práci na chráněných pracovních místech, specializované rekvalifikační kurzy apod.

i) Pobírání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně

Do důchodového pojištění se započítává doba pobírání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně (do 31. 12. 2009 plného invalidního důchodu) z českého pojištění do dosažení věku potřebného pro vznik nároku na starobní důchod.

j) Poskytování zvláštní ochrany a pomoci

Započítává se doba, po kterou je osobám poskytována zvláštní ochrana a pomoc na základě zákona upravujícího zvláštní **ochranu svědka** a dalších osob v souvislosti s trestním řízením, během které nemohou vykonávat výdělečnou činnost.

7. Zápočet náhradní doby pojištění

Plně (tj. 100 %) se pro vznik nároku na starobní důchod a pro stanovení výše procentní výměry starobního důchodu započítávají tyto náhradní doby pojištění:

a) doba vojenské služby v ozbrojených silách ČR (ne vojákům z povolání a vojákům v další službě),

b) doba osobní péče o dítě ve věku do 4 let,

c) doba osobní péče o osobu mladší 10 let, která je závislá na pomoci jiné osoby ve stupni I (lehká závislost), nebo o osobu, která je závislá na pomoci jiné osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo stupni III (těžká závislost) anebo stupni IV (úplná závislost), a to za podmínky, že spolu žijí ve společné domácnosti (s výjimkou osob blízkých) a že o této době rozhodla OSSZ, popřípadě pokud se jedná o obdobnou dobu podle předpisů platných před 1. 1. 1996 (např. doba péče o bezmocnou osobu).

Jiná náhradní doba pojištění se pro:

a) vznik nároku na starobní důchod započítává plně, pokud byla získaná před 1. 1. 2010, nebo 80 %, pokud byla získaná po 31. 12. 2009;

b) stanovení výše procentní výměry starobního důchodu započítává 80 %.

Krácení náhradní doby pojištění na 80 % zjednodušeně řečeno znamená, že ze 100 dnů se započítá jen 80.

8. Vyloučené doby – jejich význam pro důchod

Vyloučenými dobami jsou např. doba **dočasné pracovní neschopnosti**, doba **pobírání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně**, doba **studia** po dobu prvních **6 let po dosažení věku 18 let (získaná do 31. 12. 2009)**, doba, po kterou je uchazeč o zaměstnání v **evidenci úřadu práce**, **doba pobírání předdůchodu** atd. Vyloučené doby jsou zpravidla náhradní doby pojištění. Pokud však tato období zasahují do tzv. rozhodného období, za které se zjišťují výdělky pro výpočet důchodu, musí se podle zákona o důchodovém pojištění z tohoto období vyloučit. Díky tomu nedojde ke snížení (tzv. rozmělnění) průměru výdělků (vyměřovacího základu) pro výpočet důchodu. Celkový souhrn příjmů dosažených v rozhodném období je rozpočítáván pouze na období, kdy byla vykonávána **výdělečná činnost**, nikoliv na uvedená období bez příjmů. To má **výrazně pozitivní dopad na konečnou výši důchodu**.

V životě mohou vzniknout situace, kdy vyloučená doba koliduje s vykonáváním výdělečné činnosti s nízkými příjmy, z nichž se odvádí pojistné. Např. žena pečující o osobu závislou ve II. stupni závislosti si současně přivydělává 3 000 Kč měsíčně roznášením letáků na základě dohody o pracovní činnosti. Za těchto okolností se podle zákona o důchodovém pojištění upřednostní při výpočtu výše důchodu dosažené nízké příjmy před vyloučenou dobou, což se **negativně odrazí** na výši důchodu. Je možné ale požádat ČSSZ, aby naopak **upřednostnila vyloučenou dobu** před nízkým příjmem, čímž bude výše důchodu pozitivně ovlivněna (tato možnost se ovšem týká pouze důchodů, na které vznikl nárok po 31. 12. 2009, a příjmů získaných po 31. 12. 1995). **ČSSZ tento postup aplikuje pouze na žádost občana.**

9. Podmínky pro přiznání předčasného starobního důchodu

Pozor, přiznání předčasného starobního důchodu je nevratné a vylučuje nárok na řádný starobní důchod. Doba, o kterou chcete jít do důchodu dříve, vám výši důchodu sníží – dojde k tzv. krácení. Tato srážka za odchod do předčasného starobního důchodu je trvalá.

Přiznání tohoto druhu starobního důchodu je vázané na dvě podmínky – na získanou **dobu pojištění** (viz kapitola 2) a důchodový **věk občana**:

- je-li váš důchodový věk **nižší než 63 let**, nárok na předčasný starobní důchod vám vzniká nejdříve ode dne, od kterého vám do dosažení důchodového věku chybí nejvýše tři roky,
- pokud je váš důchodový věk **alespoň 63 let** a dosáhl(a) jste věku alespoň 60 let, nárok na předčasný starobní důchod vám vzniká nejdříve ode dne, od kterého vám do dosažení důchodového věku chybí nejvýše pět let.

Předčasný starobní důchod lze přiznat nejdříve ode dne podání žádosti o tento důchod (ne zpětně).

Výplata předčasného starobního důchodu by vám nenáležela do dosažení důchodového věku, pokud byste vykonávali výdělečnou činnost zakládající účast na důchodovém pojištění nebo pobírali podporu v nezaměstnanosti či podporu při rekvalifikaci.

10. Možné následky neplacení pojistného na důchodové pojištění

Platí, že délka doby důchodového pojištění má vliv na vznik nároku na důchod i na výši důchodu. Dobou pojištění je doba, za kterou bylo zapláceno pojistné. **Osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ) si pojistné na důchodové pojištění odvádějí samy.** Pokud tedy OSVČ neplatí pojistné, není jí možné dobu výkonu její činnosti hodnotit jako dobu důchodového pojištění. To negativně ovlivní výši důchodu nebo dokonce může způsobit, že nárok na důchod **nevznikne.** Za **zaměstnance** pojistné na důchodové pojištění odvádí **zaměstnavatel.** V případě, že zaměstnavatel pojistné řádně neodváděl, není třeba se obávat, že by jeho vinou nevznikl zaměstnanci na důchod nárok. V těchto případech se má pro účely nároku na důchod a jeho výši za to, že bylo pojistné uhrazeno. Dluh na pojistném ČSSZ na zaměstnavateli vymáhá.

11. Dobrovolné důchodové pojištění

V **některých případech** lze chybějící dobu pojištění získat (tzv. **doplatit**) dobrovolným důchodovým pojištěním. Podmínky, za kterých je to možné, jsou uvedeny v zákoně o důchodovém pojištění. Přihláška k účasti na dobrovolném důchodovém pojištění se podává na OSSZ podle místa trvalého pobytu. Pojistné na dobrovolné důchodové pojištění se platí vždy za celé kalendářní měsíce a **minimální měsíční výše** pojistného se každý rok mění.

Doporučujeme využití institutu dobrovolného důchodového pojištění konzultovat s odborníky OSSZ, kteří pomohou stanovit období, jež je možné či vhodné pomocí dobrovolného důchodového pojištění řešit.

12. Odchod do důchodu není povinnost, ale právo

Dosažení důchodového věku a splnění doby pojištění není důvod k ukončení pracovního poměru výpovědí ze strany zaměstnavatele. To znamená, že člověk, který se rozhodne dále pracovat, **může pokračovat i po vzniku nároku na starobní důchod.** „Přesluhování“ (prací tzv. na procenta) si navyšuje procentní výměru důchodu.

TIP

Přestože jste dosáhli důchodového věku a pobíráte starobní důchod, můžete vykonávat výdělečnou činnost. Zaměstnavatel s vámi může uzavřít smlouvu na dobu určitou i neurčitou.

13. Možnost přivýdělku k řádnému starobnímu důchodu

Jako pracující starobní důchodce můžete:

1) **Pobírat důchod v plné výši** – procentní výměra důchodu se vám pak zvyšuje o 0,4 % výpočtového základu za každých 360 kalendářních dnů. Do těchto 360 dnů se nezapočítávají doby neplaceného volna, neomluvené absence, dočasné pracovní neschopnosti či ošetřování člena domácnosti. Toto zvýšení je možné za výdělečnou činnost získanou po 31. 12. 2009. Zvýšení důchodu se neprovádí automaticky, ale na základě písemné žádosti. Žádost o úpravu (zvýšení) starobního důchodu za výdělečnou činnost při pobírání důchodu je možné zaslat přímo ČSSZ nebo podat prostřednictvím OSSZ podle místa trvalého pobytu poživatele důchodu. Tiskopis žádosti je k dispozici na webových stránkách ČSSZ.

TIP

Příjemcům starobního důchodu, kteří při důchodu dlouhodobě pracují či podnikají, lze doporučit, aby si o přepočítání důchodu žádali vždy po získání 360 dní výdělečné činnosti, nikoliv až po několika letech nebo po ukončení zaměstnání.

Žádost o zvýšení důchodu může podat i příjemce předčasného starobního důchodu, který vykonává výdělečnou činnost po dosažení řádného důchodového věku.

2) **Pobírat důchod ve výši poloviny** – procentní výměra důchodu se zvyšuje o 1,5 % výpočtového základu za každých 180 kalendářních dnů výkonu výdělečné činnosti, tj. o 3 % za rok. Do těchto 180 dnů se nezapočítávají doby neplaceného volna, neomluvené absence, dočasné pracovní neschopnosti či ošetřování člena domácnosti.

Polovinou starobního důchodu se rozumí polovina základní výměry a polovina procentní výměry.

3) **Důchod nepobírat** – procentní výměra důchodu se zvyšuje o 1,5 % výpočtového základu za každých 90 kalendářních dnů výkonu výdělečné činnosti, tj. o 6 % za rok. Do těchto 90 dnů se nezapočítávají doby neplaceného volna, neomluvené absence, dočasné pracovní neschopnosti či ošetřování člena domácnosti.

14. Možnost přivýdělku k předčasnému starobnímu důchodu před dosažením důchodového věku

Ani přiznání předčasného starobního důchodu vám nebrání v možnosti přivydělat si. Rozsah činnosti je ale limitován – nesmí vám založit účast na důchodovém pojištění. Přivýdělkem může být např. práce na základě dohody o provedení práce u jednoho zaměstnavatele (tzv. DPP) s tím, že měsíční příjem nepřesáhne 10 000 Kč, více zaměstnání malého rozsahu u téhož zaměstnavatele, které v daném kalendářním měsíci nedosáhne rozhodného příjmu. Pro OSVČ (podnikatele) pro přivýdělek platí podmínka, že příjem z této činnosti (po odpočtu výdajů) nedosáhne částky, kte-

rá zakládá účast na důchodovém pojištění. Jde o částku, která se každý rok nově zákonem stanovuje (za každý kalendářní měsíc, kdy činnost nebyla vykonávána, se tato částka snižuje o 1/12).

DŮLEŽITÉ

Pokud si k předčasnému starobnímu důchodu v období před dosažením důchodového věku přivyděláváte a jste přitom v zaměstnaneckém poměru, který zakládá účast na pojištění, je vaší povinností a povinností zaměstnavatele tuto skutečnost nahlásit příslušné OSSZ. Zaměstnavatel je rovněž povinen vést o zaměstnanci předepsanou evidenci. Výplata důchodu vám bude pozastavena do doby, než výdělečnou činnost ukončíte nebo dosáhnete svého důchodového věku.

15. Změna invalidního důchodu v řádný starobní po dosažení věku 65 let

Nárok na invalidní důchod po dosažení 65 let věku vám ze zákona zaniká. K tomuto dni se automaticky změní na starobní důchod. Ten vám náleží ve stejné výši jako dosud vyplácený invalidní důchod. Přitom máte možnost požádat ČSSZ prostřednictvím OSSZ příslušné dle místa trvalého bydliště o přiznání a provedení výpočtu řádného starobního důchodu.

II. PODÁNÍ ŽÁDOSTI O STAROBNÍ DŮCHOD

Pokud jste splnili zákonné podmínky pro nárok na starobní důchod, přichází důležitý krok – podání žádosti o jeho přiznání. **Žádost** o starobní důchod podává každý člověk **osobně**, nebo prostřednictvím svého zástupce.

16. Termín podání žádosti o starobní důchod

Žádost o starobní důchod můžete sepsat **nejdříve čtyři měsíce před** datem, od něhož důchod požadujete přiznat. Jinak by řízení o dávce bylo přerušeno nebo zastaveno. **Později** je to možné **kdykoliv**.

Zpětně lze důchod vyplatit maximálně za pět let. Ovšem jen v případě, že vám před uvedenými pěti lety již vznikl nárok na výplatu důchodu.

17. Žádost o důchod se sepisuje na OSSZ

Žádosti o starobní důchod sepisují **okresní správy sociálního zabezpečení**. Je třeba obrátit se na OSSZ příslušnou podle místa trvalého pobytu, v Praze na kterékoliv územní pracoviště PSSZ, v Brně MSSZ.

Do žádosti o důchod je třeba uvést či ověřit velké množství údajů, které mají vliv na nárok na důchod i jeho výši. Je proto třeba, aby uvedené údaje byly pravdivé a úplné.

18. Doklady potřebné k žádosti o starobní důchod

Při podání žádosti o důchod je nutné předložit **originály** následujících dokladů nebo jejich **úředně ověřené** kopie:

- **Občanský průkaz**, cizinci se musí prokázat pasem, případně dokladem o povolení k pobytu.
- **Doklad o studiu či vyučení**; týká se to i nedokončeného studia. Např. výuční list, maturitní vysvědčení nebo výkaz o studiu (index), u nedokončeného studia vysvědčení z jednotlivých ročníků, nebo potvrzení školy o délce trvání studia.
- **Doklady prokazující doby zaměstnání**, případně doby vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání, **kteřé nejsou uvedeny v Informativním osobním listu důchodového pojištění (IOLDP)**, má-li jej žadatel k dispozici.
- Muži předkládají doklady o výkonu vojenské a civilní služby.
- Muži dále předkládají rozhodnutí OSSZ o době a rozsahu péče o dítě do 4 let věku vykonávané a ukončené v období do 30. 6. 2007 (k prokázání péče ukončené po tomto datu postačí čestné prohlášení).
- Ženy předkládají doklady prokazující výchovu dětí (od níž se odvíjí věk pro odchod do důchodu) a péči o děti:
 - rodné listy dětí, popř. výpis z matriky narozených (i osvojených nebo dětí, které převzaly do péče nahrazující péči rodičů),
 - doklad o osvojení, jde-li o osvojené dítě,
 - jde-li o dítě převzaté do péče nahrazující péči rodičů, předkládá se rozhodnutí příslušného orgánu, kterým bylo dítě svěřeno do péče žadatelky. Prokazuje-li žena, že pečovala o dítě manžela, předkládá úmrtí list matky dítěte (výpis z matriky úmrtí) anebo rozhodnutí soudu, že dítě bylo svěřeno do výchovy jejího manžela, a doklady prokazující dobu trvání manželství s otcem dítěte (oddací list, popř. úmrtí list nebo rozsudek soudu o rozvodu manželství),

- péči o děti do 4 let věku prokazují ženy vždy formou **čestného prohlášení** (bez ohledu na to, ve které době tato péče probíhala).

Chcete-li výplatu důchodu provádět na účet u peněžního ústavu, musíte k žádosti o důchod přiložit vyplněný a bankou potvrzený tiskopis „*Žádost o zařízení výplaty důchodu poukazem na účet v České republice – majitel účtu*“ nebo „*Žádost o zařízení výplaty důchodu na účet manžela (manželky) v České republice*“. Tiskopisy jsou k dispozici na www.cssz.cz, na ePortálu ČSSZ, u peněžních ústavů nebo na kterékoliv OSSZ.

DŮLEŽITÉ

19. Co dělat, když chybí doklady o pojištění

ČSSZ při rozhodování o důchodu vychází z podkladů, které jsou uloženy v její centrální evidenci. Zaměstnavatelé mají od roku 2004 povinnost každoročně za své zaměstnance vyhotovovat evidenční listy důchodového pojištění (ELDP), posílat je ČSSZ a stejnopis předat zaměstnanci. Tím mají lidé možnost průběžné kontroly ELDP. V ELDP je uvedena doba pojištění, výše hrubého výdělku (vyměřovací základ) a vyloučené doby (nejčastěji dny DPN). Pokud zjistíte, že vám v evidenci ČSSZ chybí některé doby pojištění, doporučujeme vám obrátit se na příslušnou OSSZ se žádostí o pomoc při jejich dohledání. Když se ELDP nepodaří dohledat, předložte veškeré doklady o chybějící době pojištění, které máte k dispozici, pracovníkům OSSZ, aby je mohli posoudit.

Uschovávejte si doklady, spojené s vaším zaměstnáním, např.:

- **výplatní pásky,**
- **pracovní smlouvy,**
- doklady o ukončení **výdělečné činnosti,**
- zápočtové listy,
- **potvrzení** o zdanitelných příjmech ze závislé činnosti a funkčních požitků a o sražených zálohách na daň,
- legitimaci ROH, pokud jsou v ní vylepeny známky o placení příspěvků v jednotlivých měsících.

Nemá-li žadatel žádné doklady k dispozici, postačí k sepsání žádosti o důchod pouze platný doklad totožnosti.

20. Jak doložit chybějící údaje o vojenské službě

Pokud údaje nejsou v evidenci ČSSZ, lze je doložit **vojenskou knížkou** (údaje z ní ověří OSSZ). Nemáte-li vojenskou knížku, požádejte o spolupráci OSSZ nebo kontaktujte **Správní archiv Armády České republiky, náměstí Republiky 4, Olomouc.**

21. Jak doložit chybějící údaje o studiu

Studium na střední nebo vyšší odborné škole se prokazuje vysvědčeními z jednotlivých ročníků a závěrečným školním **vysvědčením**. Vysokoškolské studium pak výkazem o studiu na vysoké škole (indexem), vysvědčením o vykonání státní závěrečné zkoušky, nebo diplomem. Pokud nemáte k dispozici tyto doklady, můžete se obrátit přímo na danou školu, aby vám vydala potvrzení o době trvání vašeho studia. Stejně je tomu i v případě, když studium nebylo dokončeno, nebo bylo-li přerušeno. Nenachází-li se doklady o studiu v dané škole, výpis doby studia může vydat příslušný archiv – jeho adresu sdělí **ministerstvo školství.**

Pro nárok na důchod a jeho výši nemá přímý vliv stupeň dosaženého vzdělání, ale délka doby studia. Proto je nutno předložit doklady, z nichž je tato skutečnost patrná.

22. Čestné prohlášení svědků – mimořádný způsob prokázání chybějící doby pojištění

Zcela mimořádně a pouze v případě, kdy nelze dobu pojištění prokázat jinak, se využívá v důchodovém řízení **čestné prohlášení**. Pro tento postup je určen tiskopis „Čestné prohlášení o dobách zaměstnání/pojištění“. V něm **nejméně dva svědci** mj. uvedou, odkud mají informace o době, kterou tímto způsobem chcete prokázat. Dokument vlastnoručně podepíší. Pravost podpisů svědků ověřuje obecní úřad či notář. Pokud se tiskopis podepisuje přímo na OSSZ, podpis zdarma ověří tato instituce.

Za věrohodné svědky jsou zpravidla považovány osoby, které s vámi v uvedeném zaměstnání ve stejné době pracovaly. Svědeckým prohlášením je možné doložit pouze dobu zaměstnání do 31. 12. 1995, nikoliv období po tomto datu.

Období, kdy osoba vykonávala uměleckou činnost (tzv. svobodné povolání), nelze prohlášením svědků prokázat.

23. Možnost podání žádosti o důchod tzv. zmocněnou osobou

Ve výjimečných případech je možné, aby se žadatel nechal pro podání žádosti o důchod zastoupit zmocněncem, a to na základě udělené plné moci. Z ní musí být jasné, že byla udělena k podání žádosti o důchod. Tato plná moc nemusí být úředně ověřená.

Pokud žadatel nemůže sám podat žádost vzhledem ke svému zdravotnímu stavu, může ji za něj sepsat jeho rodinný příslušník. Plná moc přitom není nutná. **Nutný je souhlas žadatele** s podáním žádosti o starobní důchod a také **potvrzení od lékaře** o tom, že jeho zdravotní stav neumožňuje, aby žádost o důchod sepsal sám.

24. Postup při uplatňování nároku na důchod za práci v zahraničí

Pokud chce žadatel uplatnit nárok na důchod z jednoho nebo více států Evropské unie (EU), stačí podat žádost pouze **v jednom státě**. Ta se pak považuje za žádost uplatněnou ve všech členských státech EU, kde byl žadatel pojištěn. Obdobně to platí i pro uplatnění žádosti o důchod ze států, se kterými má ČR uzavřenou mezinárodní smlouvu o sociálním zabezpečení, pokud žadatel uvede skutečnosti svědčící o tom, že získal doby pojištění v obou smluvních státech. Seznam těchto států najdete na www.cssz.cz v sekci *Mezinárodní smlouvy*.

Žádost o důchod se zpravidla podává u příslušné instituce ve **státě bydliště** žadatele. V ČR žádosti sepisuje, případně přijímá OSSZ příslušná podle místa trvalého pobytu na předepsaných tiskopisech. ČSSZ tyto dokumenty předá příslušným institucím, u nichž byl občan v zahraničí důchodově pojištěn. Ty následně rozhodují o nároku na důchod. Nárok na důchod je vždy posuzován na základě konkrétních podkladů a životní situace žadatele. V případech, kdy občan stráví část svého pracovního života v jednom členském státě EU a část v jiném státě (popř. ve státě, se kterým má ČR uzavřenou mezinárodní smlouvu o sociálním zabezpečení) a **nezíská potřebnou dobu pojištění** pro nárok na důchod v některém z nich, uplatní se **princip sčítání dob pojištění**. Ten umožňuje sečíst doby pojištění získané v jakémkoli z členských států EU, popř. smluvních států pro účely vzniku nároku na důchod. Jestliže občan získá dobu pojištění potřebnou pro nárok na důchod v jednom státě bez přihlídnutí k dobám pojištění získaným v jiných státech, vznikne mu nárok na tzv. **plný důchod**. Jeho výše bude určena pouze na základě vnitrostátních právních předpisů. Pokud občan získá v některém státě nárok na důchod pouze s přihlídnutím k dobám pojištění získaným v jiném státě, bude mu přiznán tzv. **dílčí důchod**, jehož výše však bude odpovídat pouze délce dob pojištění získaných v tomto státě.

Doby výdělečné činnosti v cizině nemá ČSSZ ve své evidenci. Potvrzení o pojištěných dobách v členských státech EU nebo ve státech, s nimiž má ČR uzavřenou mezinárodní smlouvu o sociálním zabezpečení, si ČSSZ vyžádá od příslušného cizozemského nositele pojištění až v rámci důchodového řízení, pokud žadatel v žádosti o důchod uvedl, že získal dobu pojištění též v jiném členském státě EU nebo ve smluvním státě.

Důchodový věk se v jednotlivých státech liší. Tabulka s orientačními údaji členských států EU je dostupná na www.cssz.cz. Liší se i délka **potřebné doby pojištění** pro vznik nároku na starobní důchod. **ČSSZ není kompetentní k poskytování informací o systémech důchodového pojištění jiných států.** O podmínkách nároku na důchod v jiném státě je třeba informovat se přímo u příslušné instituce **v daném státě.**

Důchod se vyplácí do státu, který si důchodce určí. Důchody vyplácí všechny členské státy EU, které je přiznaly podle svých vnitrostátních předpisů. Obdobné principy platí i ve vztahu ke státům, s nimiž má ČR uzavřenu smlouvu o sociálním zabezpečení. Více podrobností získáte na www.cssz.cz v sekci *Evropská unie* nebo *Mezinárodní smlouvy*.

25. Doby pojištění získané před 1. 1. 1993 na Slovensku

Pokud měl žadatel o důchod trvalý pobyt na Slovensku před 1. 1. 1993 (tj. před rozdělením Československa), doba zaměstnání/pojištění je zpravidla evidována slovenskou Sociální pojišťovnou. Údaje z této evidence si ČSSZ vyžádá až při zahájení důchodového řízení. Je však třeba, aby žadatel v žádosti o důchod uvedl, že získal dobu zaměstnání na Slovensku. Poté bude rozhodnuto, která ze zemí (ČR nebo SR) bude příslušná k přiznání důchodu za tyto československé doby pojištění získané před 1. 1. 1993.

III. VÝŠE STAROBNÍHO DŮCHODU

Stanovení výše starobního důchodu je v kompetenci ústředí ČSSZ. Výjimku tvoří důchody spadající do působnosti ministerstev obrany, vnitra a spravedlnosti. Tyto instituce v zákonem stanovených případech rozhodují o dávkách důchodového pojištění vojáků z povolání, policistů, hasičů, příslušníků BIS a příslušníků Vězeňské služby ČR.

26. Výpočet důchodu

Starobní důchod má dvě části – tzv. výměry – **základní** a **procentní**. Základní výměra je jednotná pro všechny důchody, procentní se stanovuje individuálně. Výši **základní výměry stanovuje zákon o důchodovém pojištění**. Je zvyšována na základě nařízení vlády. Procentní výměra se určuje procentní sazbou z výpočtového základu podle získané doby pojištění. Výši důchodu **ovlivňují především dvě skutečnosti**: délka doby důchodového pojištění a **výše výdělků dosažených v rozhodném období**.

Za každý celý rok (365 dní) důchodového pojištění (do doby, než vznikne nárok na důchod) náleží **1,5 % výpočtového základu**. Pokud vám již vznikl nárok na důchod, ale pracujete dál a o důchod si nepožádáte, navyšuje se důchod o 1,5 % za každých 90 kalendářních dnů výdělečné činnosti. To znamená, že **prací po vzniku nároku na starobní důchod se vám zvyšuje podstatně rychleji** než do nároku. Pro stanovení výpočtového základu je **důležitý osobní vyměřovací základ (OVZ)**. Tj. měsíční průměr všech příjmů dosažených v rozhodném období.

Celková doba zaměstnání (pojištění) se pro výpočet důchodu zaokrouhluje na celé roky dolů. Pokud součet vašich dob do vzniku nároku na důchod činí např. 42 let a 150 dní, bude pro výpočet důchodu zohledněno 42 let. Chybí-li vám tedy několik dní (např. při přestupu mezi jednotlivými zaměstnáními), zpravidla to nemá na výši důchodu vliv.

27. Rozhodné období

Rozhodné období, určené zákonem o důchodovém pojištění, je období od roku 1986 do roku bezprostředně předcházejícího roku přiznání důchodu. Jednotlivé roční příjmy se násobí koeficienty, které zjednodušeně řečeno slouží k přepočtu dřívějších příjmů na současnou hodnotu. Do důchodu se započítávají všechny příjmy, z nichž se odvedlo pojistné na sociální zabezpečení (např. i brigády). Započítává se též náhrada mzdy po skončení pracovní neschopnosti náležející za pracovní úraz nebo nemoc z povolání, a to i přesto, že se z ní pojistné neplatí.

28. Předčasný starobní důchod – jeho výpočet a pravidla krácení

Základní výměra předčasného důchodu sice zůstane stejná jako u „řádného“ starobního důchodu, ale dochází u něj ke krácení procentní výměry s tím, že je-li doba předčasnosti delší než 360 dnů, krácení se zvyšuje. To znamená, že pokud byste chtěli odejít do předčasného starobního důchodu dříve o rok nebo o delší dobu, výrazněji se vám sníží procentní výměra důchodu.

Výše procentní výměry předčasného starobního důchodu se bude snižovat za každých i započatých 90 kalendářních dnů z doby ode dne, od kterého se přiznává předčasný starobní důchod, do dosažení důchodového věku:

- v období prvních 360 kalendářních dnů činí toto snížení 0,9 % výpočtového základu, tj. při odchodu o 360 dnů dříve 3,6 % výpočtového základu (4krát započteno 90 kalendářních dnů),
- v období od 361. do 720. kalendářního dne činí toto snížení 1,2 % výpočtového základu, tj. při odchodu o 450 dnů dříve se výše procentní výměry sníží o 4,8 % (4krát započteno 90 kalendářních dnů se sazbou 0,9 % + 1krát započteno 90 kalendářních dnů se sazbou 1,2 %),
- v období od 721. kalendářního dne 1,5 % výpočtového základu, tj. při odchodu o 990 dnů dříve činí toto snížení 12,9 % výpočtového základu (4krát započteno 90 kalendářních dnů se sazbou 0,9 % + 4krát započteno 90 kalendářních dnů se sazbou 1,2 % + 3krát započteno 90 kalendářních dnů se sazbou 1,5 %).

Výše procentní výměry důchodu po tomto snížení však nesmí být nižší než 770 Kč. Jde o minimální výši procentní výměry důchodu, která je stanovena zákonem o důchodovém pojištění.

29. Rozhodnutí o přiznání důchodu

O přiznání důchodu vám ČSSZ zašle písemné rozhodnutí. V něm bude uvedeno, od jakého data vám byl důchod přiznán a v jaké výši. Přílohou rozhodnutí je tzv. osobní list s přehledem dob pojištění a výdělků, které vám byly pro důchod započítány. Pokud nesplníte podmínky nároku na důchod, bude vám zasláno rozhodnutí o zamítnutí.

Vyřízení žádosti o starobní důchod vyplácený v ČR trvá průměrně dva měsíce (zákonná lhůta je 90 dnů).

Do 30 dnů ode dne oznámení rozhodnutí ČSSZ můžete písemně požádat o **změnu data přiznání důchodu nebo jeho výplaty** (takovou žádost můžete podat nejvýše dvakrát v případě přiznání téhož důchodu). Tuto možnost můžete využít, když např. z rozhodnutí zjistíte, že vám do získání dalšího celého roku pojištění chybí pouze několik dnů. V tomto případě požádáte ČSSZ o posunutí data přiznání starobního důchodu tak, aby vám mohl být zhodnocen další rok pojištění.

30. Nesouhlas s rozhodnutím ČSSZ

Pokud nesouhlasíte s rozhodnutím ČSSZ, můžete proti němu podat písemné námitky do 30 dnů ode dne jeho doručení. Lze je podat přímo u ČSSZ, nebo prostřednictvím kterékoliv OSSZ, která je postoupí ČSSZ. ČSSZ přezkoumá rozhodnutí v plném rozsahu, přičemž ho může potvrdit, zrušit (nemělo-li být vůbec vydáno) nebo změnit (k lepšímu i k horšímu).

Námitky lze poslat i e-mailovou zprávou podepsanou zaručeným elektronickým podpisem nebo prostřednictvím datové schránky. Z podání musí být patrné, které rozhodnutí účastník řízení napadá, v čem spatřuje jeho nezákonnost a čeho se domáhá.

Na námitkovém řízení se nepodílejí úřední osoby, které se účastnily předcházejícího řízení. Námitky jsou řádným opravným prostředkem ve správním řízení. Absolvování námitkového řízení (ať již úspěšné či neúspěšné) je nezbytné k tomu, abyste mohli později uplatnit správní žalobu u soudu.

Námítky není možné podat pouze proti odůvodněnému rozhodnutí, proti lékařskému posudku ani proti rozhodnutí o námitkách. Nepodávají se ani tehdy, chcete-li, aby vám byl důchod přiznán od jiného data, než jste původně požadovali. V takovém případě můžete do 30 dnů od doručení rozhodnutí požádat ČSSZ o změnu data přiznání důchodu (viz TIP v bodu 29.). V námitkovém řízení se posuzují důchodové nároky podle zákona, nelze proto vyhovět účastníkům řízení, kteří zákonné podmínky nesplňují (např. nezískali potřebnou dobu pojištění) a argumentují pouze svojí špatnou sociální situací.

31. Valorizace důchodů

Podmínky valorizace důchodů stanoví zákon o důchodovém pojištění. Konkrétní částku zvýšení určuje vláda svým nařízením. Řídí se přitom aktuálním vývojem inflace. Valorizace se týká všech druhů důchodů.

32. Změna výše důchodu jen pro 100leté

Pouze lidem, kteří se dožijí 100 let, se procentní výměra důchodu automaticky zvyšuje. Jedná se o finanční příspěvek 2 000 Kč, který slouží k pokrytí zvýšených životních nákladů souvisejících s věkem.

IV. VÝPLATA STAROBNÍHO DŮCHODU

33. Kdo, kdy a jak starobní důchod vyplácí

ČSSZ vyplácí důchody **dopředu** v pravidelných **měsíčních lhůtách** – buď bezhotovostním převodem na účet klienta (případně manžela/manželky), nebo hotovostně prostřednictvím České pošty. Bezhotovostní platba na účet klienta v peněžním ústavu je bezpečný způsob výplaty, který využívá stále více lidí. Výplata v hotovosti prostřednictvím České pošty je zpoplatněna. Za každou splátku důchodu zaplatí klient 21 Kč (o tento poplatek je pak nižší vyplácená částka důchodu). ČSSZ zajišťuje výplaty důchodů i do zařízení sociálních služeb s celoročním pobytem za předpokladu, že poživatel důchodu nemá ustanoveného jiného příjemce důchodu (opatrovníka, zvláštního příjemce).

Z písemného rozhodnutí nebo oznámení, které vám pošle ČSSZ, se dozvíte termín, ve kterém vám bude důchod vyplácen. Výplatní termíny důchodů vyplácených ČSSZ jsou od 2. do 24. dne v měsíci, vždy v sudé dny, nebo 15. den v měsíci, je-li důchod zasílán do zařízení sociálních služeb.

Případne-li výplatní termín důchodu na sobotu, je důchod vyplácen v pátek, případne-li výplatní termín na neděli, je důchod vyplácen v pondělí. O změnách výplatních termínů důchodů v důsledku státních svátků ČSSZ vždy v předstihu informuje.

Důchody nelze vyplácet na vkladní knížku.

34. Zasílání důchodu na účet

Pro zasílání starobního důchodu na účet u peněžního ústavu musíte k žádosti přiložit vyplněný a peněžním ústavem potvrzený tiskopis „*Žádost o zařzení výplaty důchodu poukazem na účet v České republice – majitel účtu*“ nebo „*Žádost o zařzení výplaty důchodu na účet manžela (manželky) v České republice*“. Tiskopisy najdete na webových stránkách ČSSZ v sekci *Důchodové pojištění/Tiskopisy*, na ePortálu ČSSZ, k dispozici jsou také u peněžních ústavů nebo si ho můžete vyzvednout na kterékoliv OSSZ. Zřizujete-li účet u peněžního ústavu, zeptejte se, zda má s ČSSZ uzavřenou tzv. „dohodu o poukazu výplat důchodu“. **Seznam bank** a spořitelních a úvěrních družstev, do kterých lze poukazovat výplatu důchodu, najdete také na www.cssz.cz, v sekci *Důchodové pojištění*.

35. Možnost zasílání důchodu na účet manžela/manželky

Pro zasílání starobního důchodu na bankovní účet svého manžela/manželky musíte k žádosti přiložit vyplněný a peněžním ústavem potvrzený tiskopis „*Žádost o zařzení výplaty důchodu poukazem na účet manžela (manželky) v České republice*“. Ten najdete na www.cssz.cz, v sekci *Důchodové pojištění/Tiskopisy* a na ePortálu ČSSZ. Žádost musí být **podepsána** vámi **oběma** (manželem i manželkou).

36. Možnost sloučení splatnosti důchodů u manželů

Jestliže manžel/manželka již pobírá důchod od ČSSZ, **můžete** si při podání žádosti o důchod zvolit **stejný den splatnosti**, jako má on/ona. Tiskopis žádosti o důchod obsahuje také identifikační údaje o manželovi nebo manželce. Občanský průkaz manžela není třeba předkládat.

37. Možnost zasílání důchodu na účet příbuzného nebo jiné osoby

Pokud nemáte založený vlastní účet, měli byste vědět, že ČSSZ **nemůže zařídit výplatu** důchodu na účet **dětí, vnoučat**, sourozenců, druha/družky, registrovaného partnera apod. Výplata důchodu na účet jiné osoby než manžela/manželky je možná pouze v případě, že tato osoba (fyzická či právnická) byla ustanovena **opatrovníkem** nebo **zvláštním příjemcem** důchodu oprávněného, popřípadě je jeho zákonným zástupcem. O ustanovení opatrovníka rozhoduje soud a o ustanovení zvláštního příjemce důchodu obecní úřad. Rozhodnutí soudu nebo obce je třeba zaslat na adresu ČSSZ nebo připojit k žádosti o důchod. Bude-li opatrovník či zvláštní příjemce (fyzická osoba) žádat o zařazení výplaty důchodu oprávněného na svůj účet, je vhodné připojit i jeho žádost o zařazení výplaty důchodu poukazem na účet tiskopisem „*Žádost o zařazení výplaty důchodu poukazem na účet v České republice – majitel účtu*“.

Pokud je opatrovníkem právnická osoba a požaduje výplatu na svůj účet, oznamuje své bankovní spojení formou klasického podání, tj. např. dopisem, nikoliv tiskopisem.

Pokud opatrovník (fyzická i právnická osoba) požaduje výplatu na účet opatrovance, připojí žádost o zařazení výplaty důchodu poukazem na účet tiskopisem „*Žádost o zařazení výplaty důchodu poukazem na účet v České republice – majitel účtu*“.

38. Možnost změny způsobu výplaty důchodu

Pokud chcete např. změnit hotovostní výplatu důchodu na poště za bezhotovostní zasílání na účet, obraťte se na ústředí ČSSZ nebo na OSSZ. Na webu ČSSZ nebo na ePortálu ČSSZ najdete příslušné tiskopisy – v tomto případě budete potřebovat tiskopis *„Žádost o zařízení výplaty důchodu poukazem na účet v České republice – majitel účtu“* nebo *„Žádost o zařízení výplaty důchodu na účet manžela (manželky) v České republice“*. Případné nesrovnalosti s hotovostní výplatou důchodu musíte vždy řešit na příslušné pobočce České pošty. Ostatní problematické situace týkající se výplaty důchodů řeší ústředí ČSSZ.

39. Změna banky, resp. čísla účtu pro zasílání důchodu

Většinu změn realizuje ČSSZ od následujícího, nejpozději od 3. výplatního měsíce po datu, kdy obdrží vyplněný a novou bankou potvrzený tiskopis *„Žádost o zařízení výplaty důchodu poukazem na účet v České republice – majitel účtu“* nebo *„Žádost o zařízení výplaty důchodu na účet manžela (manželky) v České republice“* (viz výše).

TIP

Než dojde ke změně účtu v systémech ČSSZ, důchod vám bude zasílán na původní číslo účtu. Rozhodnutí, zda si původní účet zrušíte ihned, nebo vyčkáte do doby, než vám bude důchod připsán na váš nový účet (poznáte z výpisu svého účtu), záleží na vás. Důchody, které nelze doručit z důvodu zrušení účtu, ČSSZ zašle formou **jednorázového doplatku na účet nový**.

DŮLEŽITÉ

O provedení změny způsobu výplaty nezasílá ČSSZ písemné oznámení. Ověřit si, od kdy je/bude změna provedena, je možné dotazem na OSSZ nebo prostřednictvím call centra pro důchodové pojištění.

40. Hotovostní výplata důchodu během hospitalizace

Pokud bude hospitalizace příjemce důchodu delší než 1 měsíc, může pošta na žádost klienta posílat důchod do zdravotnického zařízení. Důchod může být také 3 měsíce uložen na poště, po skončení hospitalizace si jej důchodce může osobně vyzvednout. Pokud si důchod nevyzvedává delší dobu, pošta nevyplacené důchody vrátí zpět ČSSZ. V tomto případě musí důchodce po návratu ze zdravotnického zařízení požádat ČSSZ o obnovení výplaty. **Příbuzný** může vyzvedávat důchod, jen pokud byl ustanoven tzv. **zvláštním příjemcem důchodu**, popř. pokud je zákonným zástupcem či opatrovníkem oprávněného (důchodce).

Je-li důchod poukazován na účet, dočasná změna pobytu důchodce nemá na výplatu důchodu vliv.

41. Zdanění starobního důchodu

Informace o tom, kdy důchod nepodléhá v daném roce zdanění, a kdy naopak musíte podat daňové přiznání, vám sdělí finanční úřad. **ČSSZ vydává potvrzení o pobírání či výši** důchodu, pokud si ho finanční úřad v rámci daňového řízení vyžádá.

Podle současně platných daňových předpisů podléhá pravidelně vyplácený důchod zdanění, pokud v ročním součtu přesáhne 36násobek minimální mzdy. Jednorázové doplatky důchodů (např. při zpětném přiznání důchodu) dani z příjmů nepodléhají.

42. Možnost vyplácení několika důchodů současně

Pokud současně splňujete podmínky nároku na výplatu více důchodů téhož druhu nebo podmínky pro vyplácení starobního a invalidního důchodu, **vyplácí se pouze jeden, a to vyšší důchod**. Pokud je výše důchodů stejná, vyplácí se ten, který si zvolíte. Jsou-li však splněny podmínky na výplatu starobního důchodu a vdovského (vdoveckého) důchodu, **vyplácí se vyšší důchod v plné výši a z nižšího důchodu se vyplácí polovina procentní výměry**. Jestliže je jejich výše stejná, bude se krátit na polovinu procentní výměra vdovského (vdoveckého) důchodu. Základní výměra je při souběhu důchodů vyplácena pouze jednou.

43. Možnost zasílání českého starobního důchodu do zahraničí

Lidem, kteří trvale bydlí mimo území ČR, se důchody vyplácejí buď bankovním šekem zasílaným na adresu v cizině (čtyřikrát ročně, zpětně za předchozí čtvrtletí), nebo převodem na osobní účet u peněžního ústavu (banky) v cizině (zpětně a v časových intervalech, které si příjemce sám určí frekvencí zasílání formuláře Potvrzení o žití – viz níže); jde o bezhotovostní platby prostřednictvím ČNB v měně daného státu či jiné volně směnitelné měně). I lidem, kteří bydlí v cizině, je možné vyplácet důchod na osobní účet u peněžního ústavu (banky) v ČR v české měně (také zpětně a v časových intervalech, které si příjemce sám určí). O výplatu na účet (v cizině i v ČR) žádají klienti tiskopisem „*Žádost osoby žijící mimo území ČR o výplatu českého důchodu poukazem na účet*“. Je k dispozici na webu a na ePortálu ČSSZ.

Pro zasílání důchodu klientům s bydlištěm v cizině je nutné ČSSZ doručit vyplněný formulář „Potvrzení o žití“, kterým se prokazuje trvání podmínek na výplatu důchodu. „Potvrzení o žití“ - vyplněné, vlastnoručně podepsané a s úředně ověřeným podpisem musí důchodce předložit ČSSZ alespoň jedenkrát ročně. Tiskopis „Potvrzení o žití“ je v několika jazykových verzích dostupný na www.cssz.cz v sekci *Tiskopisy/EU* a také na ePortálu ČSSZ.

44. Hlášení změny adresy

Klient, který zvolil možnost vyplácení důchodu v hotovosti prostřednictvím pošty, hlásí případnou změnu bydliště na poště. Ta novou adresu oznámí ČSSZ. Klient pobírající důchod na účet sděluje novou adresu písemně přímo ČSSZ. Buď formou dopisu, nebo může použít tiskopis „Hlášení změny adresy nebo jména a příjmení u výplaty důchodu poukazem na účet“ dostupný na www.cssz.cz a na ePortálu ČSSZ. Tento tiskopis mohou k oznámení změny jména, příjmení či adresy použít i klienti, kterým je důchod vyplácen v hotovosti prostřednictvím pošty.

Změnu adresy (ale i jiné skutečnosti, které mají vliv na výplatu důchodu) nelze sdělovat telefonicky, ale je třeba je zasílat výhradně v písemné podobě – listinné nebo elektronické (dopisem, e-mailem podepsaným uznávaným elektronickým podpisem nebo prostřednictvím datové schránky).

45. Exekuční srážky z důchodu

Exekuční srážky ČSSZ provádí pouze na základě doručení exekučního titulu od orgánu, který má oprávnění je vydávat (nejčastěji jde o výkon rozhodnutí soudu nebo exekuční příkaz soudního exekutora). Podle občanského soudního řádu je ČSSZ povinna provést srážky z důchodu ihned po doručení usne-

sení o nařízení výkonu rozhodnutí. O zařízení srážek z důchodu a jejich výši zasílá ČSSZ důchodci oznámení. Klientům vždy musí zůstat tzv. nezabavitelná výše důchodu. Exekuční srážky se provádějí do **úplné úhrady pohledávky včetně příslušenství** (např. úroky z prodlení, náklady exekuce, atd.).

Má-li žadatel o důchod exekuci nebo je-li v insolvenční, je nutné k žádosti o důchod předložit i tzv. exekuční příkazy, v případě insolvence sdělit spisovou značku. Urychlí tím délku řízení žádosti o důchod.

46. Rozdíl mezi předčasným důchodem a předdůchodem

Předčasný starobní důchod je dávka důchodového pojištění vyplácená státem. **Předdůchodem** se od 1. 1. 2013 rozumí nová možnost čerpat naspořené prostředky v penzijním připojištění (doplňkovém penzijním spoření), a to až 5 let před dosažením důchodového věku.

Informace o podmínkách čerpání předdůchodu podávají pracovníci penzijních společností, u nichž má klient uzavřenou smlouvu o penzijním připojištění (doplňkovém penzijním spoření).

Doba pobírání předdůchodu není dobou pojištění ani náhradní dobou pojištění. ČSSZ pobírání předdůchodu zohledňuje při výpočtu starobního důchodu tak, že pobírání předdůchodu je hodnoceno jako vyloučená doba a nemá proto negativní dopad na výši osobního vyměřovacího základu, z něhož se starobní důchod počítá.

V. „DESÁTERO“ DŮCHODCE ANEB CO BYSTE MĚLI VĚDĚT, STANETE-LI SE BRZO DŮCHODCEM

1. O přiznání důchodu ČSSZ zašle rozhodnutí. **Nevydává však žádný univerzální „průkaz důchodce“.** Potvrzení o pobírání důchodu či jeho aktuální výši vydá v případě potřeby OSSZ.
2. Informace o tom, kdy důchod v daném roce nepodléhá zdanění a **kdy naopak musí důchodce podat daňové přiznání, je příslušný sdělit finanční úřad.** Podle současně platných daňových předpisů podléhá pravidelně vyplácející důchod zdanění, jen pokud v ročním součtu přesáhne 36násobek minimální mzdy. Jednorázové doplatky důchodů (např. při zpětném přiznání důchodu) dani z příjmů nepodléhají.
3. To, že byl žadatelem **přiznán důchod, je třeba oznámit zdravotní pojišťovně,** u které je klient registrován. Za důchodce, kteří při pobírání důchodu nejsou výdělečně činní, platí zdravotní pojištění stát.
4. **Žádost o důchod se na OSSZ podává osobně,** případně lze k tomuto úkonu zmocnit jinou osobu na základě udělené plné moci. Za občany, kteří nemohou podat žádost o důchod sami vzhledem ke svému zdravotnímu stavu, mohou s jejich souhlasem a na základě potvrzení lékaře o jejich zdravotním stavu žádost podat jejich rodinní příslušníci.
5. K žádosti o důchod **je třeba předložit především průkaz totožnosti.** Dále se předkládají doklady o náhradních dobách pojištění (např. o studiu, vojně, péči o dítě) a o dobách pojištění, které ČSSZ nemá v evidenci. Nemá-li žadatel žádné doklady k dispozici, postačí k sepsání žádosti o důchod pouze platný doklad totožnosti.
6. Důchod je možné vyplácet dvěma způsoby – na účet důchodce nebo jeho manžela/manželky

u peněžního ústavu nebo v hotovosti (zpoplatněno, za každou splátku důchodu zaplatí klient 21 Kč, o tento poplatek je pak nižší vypláčená částka důchodu) na adresu bydliště prostřednictvím České pošty. Způsob výplaty si budoucí důchodce volí při sepisování žádosti o důchod. **Pro výplatu důchodu na účet je třeba předložit vyplněný a bankou potvrzený tiskopis** „Žádost o zařazení výplaty důchodu poukazem na účet v České republice – majitel účtu“ nebo „Žádost o zařazení výplaty důchodu poukazem na účet manžela (manželky) v České republice“. Tyto tiskopisy jsou k dispozici na OSSZ a na webu ČSSZ. ČSSZ je možné kdykoliv požádat o změnu způsobu výplaty.

7. Důchodce má **povinnost do 8 dnů sdělovat ČSSZ všechny skutečnosti, které mají vliv na důchod** a jeho výplatu, tj. zejména změnu adresy, změnu čísla účtu pro zasílání důchodu apod.
8. Lidé, kteří při pobírání důchodu nadále pracují, mohou o přiznání důchodu informovat svého zaměstnavatele. Poživatel „předčasného“ starobního důchodu má povinnost tuto skutečnost oznámit zaměstnavateli.
9. Poživatelé starobních důchodů, kteří při pobírání důchodu pracují a jsou účastní nemocenského pojištění, mají kratší podpůrnou dobu pro výplatu nemocenského. **Nemocenské se jim vyplácí nejdéle 70 kalendářních dnů při jedné pracovní neschopnosti, ne však víc než 70 dnů** za kalendářní rok. Současně také platí, že se jim nemocenské vyplácí nejdéle do dne skončení zaměstnání.
10. Ten, **kdo při pobírání starobního důchodu vykonává výdělečnou činnost** zakládající účast na pojištění, **může po 360 kalendářních dnech této činnosti požádat o přepočtení důchodu**. Žádost o přepočtení je možné podat nejlépe prostřednictvím OSSZ podle místa trvalého bydliště, případně zaslat přímo na ústředí ČSSZ.

KONTAKTY

Webové stránky ČSSZ

[WWW.CSSZ.CZ](http://www.cssz.cz)

Call centra ČSSZ

mají úřední hodiny každý pracovní den a zodpovídají dotazy veřejnosti týkající se:

- **Důchodového pojištění:** +420 257 062 860

pondělí a středa	8:00 – 17:00 h
úterý a čtvrtek	8:00 – 15:30 h
pátek	8:00 – 14:00 h

Pro objednání osobní konzultace složitých případů a informativní výpočty starobních důchodů slouží online objednání na adrese: objednani.cssz.cz či telefonní číslo: + 420 257 062 869

- **Nemocenského pojištění:** +420 571 811 081
- **Technické podpory eSlužeb:** +420 585 708 290

ePortál ČSSZ

Umožňuje na adrese: eportal.cssz.cz přístup k online službám (např. náhled na informativní osobní list důchodového pojištění nebo potvrzení o pobírání a výši důchodu) a podávat vybrané žádosti (např. o vydání potvrzení o bezdlužnosti) či tiskopisy.

Pobočky ČSSZ

Pro informace týkající se vašeho sociálního zabezpečení se obraťte na místně **příslušnou OSSZ**. Úřední hodiny a kontakty na všechny pobočky najdete na www.cssz.cz v sekci *Kontakty*. Pro návštěvu OSSZ je možné si online sjednat termín na: objednani.cssz.cz.

Klientské centrum pro důchodové pojištění při ústředí ČSSZ poskytuje informace pouze z oblasti důchodového pojištění, nesepisuje však žádosti o důchod. Má pro veřejnost otevřeno **každý pracovní den:**

pondělí a středa	8:00 – 17:00 h
úterý a čtvrtek	8:00 – 14:00 h
pátek	8:00 – 13:00 h

Klientské centrum při ústředí ČSSZ nabízí také možnost online objednání pro osobní konzultace a informativní výpočty starobních důchodů na adrese: objednani.cssz.cz.

Důležité adresy

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Karmelitská 7
118 12 Praha 1
www.msmt.cz

Správní archiv Armády ČR
náměstí Republiky 4
779 00 Olomouc
www.vuapraha.cz/archiv-ACR

Státní oblastní archiv v Praze
Archivní 4/2257
149 00 Praha 4
www.soapraha.cz

Státní oblastní a okresní archivy:
archivnictvi.euweb.cz/archivy.html

Sociálna poisťovňa – ústredie
Ul. 29. augusta č. 8 a 10
813 63 Bratislava
Slovenská republika
www.socpoist.sk

Ministerstvo vnitra
Odbor sociálního zabezpečení
Náměstí Hrdinů 3
140 21 Praha 4
www.mvcr.cz

Ministerstvo obrany
Odbor sociálního zabezpečení
Vršovická 1429/68
101 00 Praha 10
www.mocr.army.cz

Ministerstvo spravedlnosti
Vyšehradská 16
128 10 Praha 2
portal.justice.cz

Generální ředitelství Vězeňské služby ČR
Soudní 1672/1a
140 67 Praha 4
www.vscr.cz

POUŽITÉ ZKRATKY

ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
OSSZ	okresní správa sociálního zabezpečení
PSSZ	Pražská správa sociálního zabezpečení
MSSZ	Městská správa sociálního zabezpečení
PPM	peněžitá pomoc v mateřství
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
IOLDP	informativní osobní list důchodového pojištění
DPN	dočasná pracovní neschopnost
ELDP	evidenční list důchodového pojištění

Uvedené informace v příručce jsou zjednodušené. Úplné informace jsou uvedeny v právním předpise nebo je na základě podrobností ke konkrétní situaci vysvětlí pracovníci okresních správ sociálního zabezpečení.

Příručka neuvádí informace týkající se důchodového spoření, resp. jeho zrušení od 1. 1. 2016. Vysvětlení, jak účast na důchodovém spoření v letech 2013–2015 ovlivní nároky z důchodového pojištění, poskytnou pracovníci OSSZ a ČSSZ.

Informace jsou platné dle právních předpisů účinných ke dni vydání publikace.

Účelová publikace

Není určena k prodeji na knižním trhu.

Příručka budoucího důchodce

Důležité informace o starobním důchodu

Vyšlo v roce 2017, první vydání.

Vydala Česká správa sociálního zabezpečení,
odbor komunikace, Křížová 25, Praha 5

ISBN 978-80-87039-48-9

© Česká správa sociálního zabezpečení Praha, 2017

PŘÍLOHA K PŘÍRUČCE BUDOUCÍHO DŮCHODCE

Aktuální číselné údaje vztahující se ke starobním důchodům a důchodovému pojištění pro rok 2017

Příklady výpočtů důchodů přiznávaných v roce 2017

Podrobné informace najdete v *Příručce budoucího důchodce*.

- **Bod 2.**

Doba pojištění nutná pro vznik nároku na důchod

Dosáhnete-li důchodového věku v roce 2017, musíte mít odpracováno 33 let.

Příklad:

1. Žena narozená 23. 10. 1956 vychovala dvě děti. Její důchodový věk je 60 let a 4 měsíce. Toho dosáhne 23. 2. 2017. Aby jí vznikl nárok na starobní důchod, musí získat 33 let důchodového pojištění. Žena pracuje od roku 1974, z toho 10 let pečovala o děti. Celkem je její doba důchodového pojištění 42 let. Ke dni dosažení důchodového věku ženě vznikne nárok na starobní důchod.

2. Muž narozený 5. 3. 1954 dosáhne důchodového věku v 63 letech a 2 měsících, tj. 5. 5. 2017. Nárok na starobní důchod mu ale nevznikne, protože byl pojištěn pouze 28 let. Po získání chybějící doby 5 roků mu vznikne nárok na starobní důchod, přestože člověk, který dosáhne důchodového věku v roce 2022, má stanovenou potřebnou dobu pojištění na 35 let.

- **Bod 8.**

Vyloučené doby – jejich význam pro důchod

Příklad:

Rozhodné období pro výpočet důchodu přiznaného v roce 2017 je 1986–2016, tj. 31 let. V tomto období byla osoba 1 rok evidována na úřadu práce a celkem 2 roky trvaly v součtu jednotlivé dočasné pracovní neschopnosti. Tyto tři roky budou tzv. vyloučenou dobou, to znamená, že úhrn příjmů získaných v rozhodném období se rozpočítá na 28 let, nikoliv na 31, a průměr bude tedy vyšší.

- **Bod 11.**

Dobrovolné důchodové pojištění

V roce 2017 činí minimální měsíční pojistné na dobrovolné důchodové pojištění 1 977 Kč.

- **Bod 14.**

Možnost přivýdělku k předčasnému starobnímu důchodu před dosažením důchodového věku

Pro přivýdělek v případě zaměstnání platí, že ze zaměstnání malého rozsahu (či více zaměstnání u téhož zaměstnavatele) v kalendářním měsíci nedosáhnete rozhodného příjmu, který činí 2 500 Kč. Pro OSVČ (podnikatele) pro přivýdělek platí podmínka, že příjem z této činnosti (po odpočtu výdajů) nedosáhne částky, která zakládá účast na důchodovém pojištění. Rozhodná částka (daňový základ) zakládající účast na pojištění v roce 2017 činí 67 757 Kč, pokud je samostatná výdělečná činnost vykonávána po celý rok. Za každý kalendářní měsíc, kdy činnost nebyla vykonávána, se tato částka snižuje o 1/12, tj. o 5 646 Kč.

- **Bod 26.**

Výpočet důchodu

V roce 2017 činí **základní výměra důchodu 2 550 Kč měsíčně.**

Rozhodné období je u důchodů přiznaných v roce **2017 období let 1986 až 2016.**

Pro stanovení výpočtového základu platí v roce 2016 tyto redukční hranice:

I. redukční hranice – 12 423 Kč

II. redukční hranice – 112 928 Kč

Výpočtový základ se z osobního vyměřovacího základu stanoví tak, že částka do I. redukční hranice náleží v plné výši, z částky nad I. do II. redukční hranice náleží 26 % a k částce nad II. redukční hranicí se nepřihlíží.

Příklad výpočtu řádného starobního důchodu v roce 2017:

Muž narozený 15. 6. 1954 požádal o řádný starobní důchod. Jeho důchodový věk je 63 let a 2 měsíce. Toho dosáhne 15. 8. 2017 a do této doby získá

celkem 45 roků pojištění. Osobní vyměřovací základ (OVZ) muže za rozhodné období 1986–2016 činí 33 500 Kč.

Výpočtový základ z OVZ ve výši 33 500 Kč se stanoví tak, že částka 12 423 Kč náleží v plné výši a k této částce se přičte 26 % rozdílu mezi částkou 12 423 Kč a částkou 33 500 Kč, tj. 26 % z částky 21 077 Kč, což je po zaokrouhlení 5 480 Kč.

Výpočtový základ činí $12\,423 + 5\,480$, tj. celkem 17 903 Kč. Za každý rok pojištění náleží 1,5 % výpočtového základu, tzn. že za 45 let pojištění činí procentní výměra starobního důchodu 67,5 % výpočtového základu, tj. zaokrouhleno na celé koruny nahoru 12 085 Kč. Procentní výměra starobního důchodu bude 12 085 Kč, základní výměra 2 550 Kč. Celkem bude starobní důchod činit 14 635 Kč.

- **Bod 28.**
Předčasný starobní důchod – jeho výpočet a pravidla krácení

Příklad výpočtu předčasného starobního důchodu v roce 2017:

Zaměstnanec získal celkem 40 let pojištění. Jeho výpočtový základ je 14 000 Kč. K 1. 2. 2017, přesně 3 roky (celkem 1 096 dnů) před dosažením důchodového věku, odejde do předčasného starobního důchodu. Za 720 dnů „předčasnosti“ se procentní výměra důchodu snižuje o 8,4 % výpočtového základu ($4 \times 0,9 \% + 4 \times 1,2 \% = 8,4 \%$) a za každých i započatých 90 dnů od 721. dne činí snížení 1,5 % výpočtového základu, tedy za zbývajících 376 dnů činí 7,5 % výpočtového základu ($5 \times 1,5 \% = 7,5 \%$). Celkové snížení činí 15,9 % výpočtového základu ($8,4 \% + 7,5 \% = 15,9 \%$).

Důchod se v tomto případě vypočítá následujícím způsobem:

Základní výměra, stejná pro všechny důchody, je 2 550 Kč, procentní výměra je za každý rok pojištění 1,5 % výpočtového základu, tj. $14\,000 \text{ Kč} \times 60 \% (1,5 \% \times 40) = 8\,400 \text{ Kč}$.

Výsledná částka se snižuje o 2 226 Kč ($14\,000 \times 15,9 \%$) za dobu počítanou ode dne, od kterého se přiznává předčasný starobní důchod, do dosažení důchodového věku.

Procentní výměra starobního důchodu činí 6 174 Kč (8 400 – 2 226).

Celková výše předčasného starobního důchodu tedy bude 8 724 Kč (6 174 + 2 550).

- **Bod 42.**

Možnost pobírání několika důchodů současně

Příklad výpočtu vdovského důchodu v roce 2017 a jeho výše při souběhu se starobním důchodem

Příklad č. 1

Žena pobírá starobní důchod 10 510 Kč, přičemž 7 960 Kč je procentní výměra a 2 550 Kč základní výměra. Manžel, který pobíral starobní důchod ve výši 12 650 Kč (10 100 + 2 550), zemřel. Po úmrtí manžela, starobního důchodce, má pozůstalá manželka nárok na vdovský důchod. Základní výměra náleží vždy pouze jednou. Protože dojde k souběhu dvou důchodů (žena bude současně pobírat svůj starobní důchod a po manželovi důchod vdovský), procentní výměra důchodu se upraví: vyšší procentní výměra důchodu bude náležet v plné výši a z nižší procentní výměry polovina. Procentní výměra vdovského důchodu činí 5 050 Kč (50 % z částky 10 100), pro souběh s vyšší procentní výměrou starobního důchodu se krátí na polovinu, tj. na částku 2 525 Kč.

Žena tak bude pobírat celkem 13 035 Kč (procentní výměra starobního důchodu 7 960 + polovina procentní výměry vdovského důchodu 2 525 + základní výměra 2 550).

Příklad č. 2

Žena pobírá starobní důchod 5 050 Kč (procentní výměra 2 500 + základní výměra 2 550). Zemřelý manžel pobíral starobní důchod 15 540 Kč (12 990 + 2 550). Procentní výměra vdovského důchodu činí 6 495 (50 % z částky 12 990). Procentní výměra vdovského důchodu je vyšší než procentní výměra ženina starobního důchodu, bude tedy náležet v plné výši, a procentní výměra starobního důchodu se zkrátí na polovinu, tj. na částku 1 250 Kč.

Žena bude pobírat celkem 10 295 Kč (polovina procentní výměry starobního důchodu 1 250 + procentní výměra vdovského důchodu 6 495 + základní výměra 2 550).

ČESKÁ SPRÁVA
SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

Praha, 2017

PŘÍRUČKA BUDOUCÍHO DŮCHODCE